

**CONSTITUTIONAL PRINCIPLES
OF THE FUNCTIONING OF STATE POWER:
UKRAINIAN AND EUROPEAN EXPERIENCE**

**КОНСТИТУЦІЙНІ ПРИНЦИПИ
ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ:
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНИ**

Daria Sukhanova¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-408-5-27>

Конституційні принципи функціонування державної влади становлять основу сучасного політичного та правового ландшафту кожної країни. Вони визначають принципи, цінності та правила, за якими працюють інституції влади, а також забезпечують права та свободи громадян. Головні конституційні принципи відіграють критичну роль у забезпеченні стабільності, справедливості та ефективності управління.

Конституційні принципи встановлюють засади конституційного ладу держави, найважливіші елементи правового статусу людини і громадянина, базові положення здійснення влади народом, правосуддя, територіального устрою, механізму здійснення державної влади тощо [2, с. 137]. Вони є орієнтиром і водночас стандартом правотворчої, правозастосовчої і правоохоронної діяльності. Неухильне додержання цих принципів сприяє стабільності всієї правової системи, конституційно-правових відносин, попередженню державно-правових конфліктів, ефективності проведення політичної, адміністративної, судово-правової реформ.

У розумінні та дотриманні цих принципів полягає успіх будь-якої демократичної системи. Розглядаючи головні конституційні принципи у зарубіжних країнах, ми отримуємо можливість порівняти різноманітні підходи до управління та визначення ролі держави в суспільстві. Порівняльний аналіз дозволяє нам краще розуміти суть та ефективність різних моделей державного устрою.

Таким чином, втілення головних конституційних принципів функціонування державної влади у зарубіжних країнах та Україні є важливим етапом для розуміння сутності та розвитку демократичних суспільств.

Так, принцип передбачає розподіл владних повноважень між різними гілками влади – законодавчою, виконавчою та судовою є на сьогоднішній день основоположним при формуванні системи публічної влади. Наприклад,

---

¹ Oles Honchar Dnipro National University, Ukraine

у Швейцарії існує розділення влади між Федеральним Збором (законодавча), Федеральною Радою (виконавча) та Федеральним Судом (судова). В Україні також існує розділення влади між Верховною Радою (законодавча), Кабінетом Міністрів (виконавча) та судовими органами (судова), проте варто зазначити, що немає повного забезпечення незалежності судової влади [7, с. 29].

Принцип конституційної демократії, передбачає, що влада повинна ґрунтуватися на волі народу, вираженій через вільні та справедливі вибори. Наприклад, у Франції парламент має перевагу у прийнятті рішень перед президентом. В Україні також існує конституційна демократія, але її ефективність дещо обмежена через системні проблеми виборчого процесу та корупції [5; 6].

Принцип конституційної легітимності передбачає, що влада повинна діяти в межах конституційних норм та принципів, що визнаються як загально визнані та невід'ємні для функціонування демократичної держави. Наприклад, у Німеччині Конституційний Суд забезпечує виконання конституційних принципів, а в Швеції цю роль виконує Конституційна Комісія та судова система. Україна також має органи, які відповідають за забезпечення конституційної легітимності, такі як Конституційний Суд та Верховний Суд. Проте, на практиці, ефективність цих органів може бути обмеженою через політичний тиск чи втручання [8, с. 343].

Всі вищі зазначені принципи є фундаментом реалізації принципу забезпечення прав та свобод громадян, які мають бути захищені від будь-якого порушення з боку держави чи інших осіб. Цей принцип забезпечує рівність перед законом та забезпечує правовий захист громадян. У багатьох країнах це гарантується Конституцією або законами про права людини [5; 6].

Отже, головні конституційні принципи, такі як розділення влади, конституційна демократія та конституційна легітимність, виявляються кращим демократії та правової державності як у країнах Європи, так і в Україні. Розділення влади забезпечує баланс та контроль між різними гілками влади, що запобігає зловживанню владою та забезпечує захист прав громадян. Конституційна демократія гарантує, що влада ґрунтується на волі народу та виражається через вільні та справедливі вибори, забезпечуючи легітимність уряду та правову стабільність. Конституційна легітимність вимагає, щоб дії влади були узгоджені з конституційними нормами та принципами, що є фундаментальними для функціонування демократичної держави. Дотримання цих принципів є невід'ємною умовою для забезпечення стабільності, справедливості та розвитку суспільства як у зарубіжних країнах, так і в Україні.

Список використаних джерел:

1. Буряк О. В. Конституційні основи організації судової влади у зарубіжних країнах. URL: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/vaau_2009_1_28.pdf
2. Ріяка В. О. Конституційне право зарубіжних країн : посібник. URL: <http://dcmaup.com.ua/assets/files/konstitucijne-pravo-zarubizhnih-krain.pdf>
3. Закоморна К. О. Державне (конституційне) право зарубіжних країн : посібник. URL: <https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/139/1-18.pdf>
4. Савенко М. Д. Принципи Конституції. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7e8ff46d-653e-4a0a-a13e-e22ba966853a/content>
5. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. № 30. Ст. 141. Розділ 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Конституція Сполучених Штатів (1787 р.). URL: https://uk.m.wikisource.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%A1%D0%A8%D0%90
7. Ієрусалімова І. О. Принцип поділу влади у федеральній Конституції США 1787 р.: історико-правовий аспект. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6fddb0cb-5d0b-42c9-a0c3-de49292b12c2/content#:~:text>
8. Ковальчук В. Конституція та легітиміація державної влади. URL: https://www.google.com/urlsa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiz4YirICFAxXjhf0HHZrAD_cQFnoECA4QAw&url=https%3A%2F%2Fscience.lpnu.ua%2Fdefault%2Ffiles%2Fjournalpaper%2F2017%2Faug%2F5672%2Fvnulpurn201685554.pdf&usg=AOvVaw1xWencNoBCUZvcwp9K47V&opi=89978449